

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์
และระยะหลังคลอด ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาวนราภรณ์ ชาญชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-153-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017736

๑๑๗๓๑๑๖๙๑

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION IN PREGNANCY
AND PUERPERIUM AT CHULALONGKORN HOSPITAL

Miss Naraporn Chanchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-153-9

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นราภรณ์ ชาอู๋ชัย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION IN PREGNANCY AND PUERPERIUM AT CHULALONGKORN HOSPITAL)
อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นีวาตพันธุ์ อาจารย์พวงสร้อย วรกุล, 116 หน้า ISBN 974-579-153-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอด และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงครรภ์แรก และอายุครรภ์อยู่ในระยะไตรมาสที่ 3 (36-40 สัปดาห์) ซึ่งมารับบริการฝากครรภ์ คลอดจนคลอดและกลับมาตรวจสุขภาพตามปกติหลังคลอดแล้ว 1 เดือน ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 161 คน ในจำนวนนี้มีผู้วิจัยสามารถติดตามกลุ่มตัวอย่างได้ครบเพียง 156 คน คิดเป็นร้อยละ 96.89 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอด เครื่องมืออีกอย่างคือ แบบทดสอบภาวะซึมเศร้า CES-D (Center for Epidemiological Studies Depressive Symptomatology Scale) และค้นหาข้อมูลวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์ (X^2 test) และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์ และภาวะซึมเศร้าในระยะหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001
2. ปัจจัยด้านอารมณ์และสังคมมีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ปัจจัยด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม มีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้าในระยะหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา ..... สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต ..... นราภรณ์ ชาอู๋ชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... รวิวรรณ นีวาตพันธุ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... นราภรณ์ ชาอู๋ชัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

NARAPORN CHANCHAI: A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION IN PREGNANCY AND PUERPERIUM AT CHULALONGKORN HOSPITAL. THESIS
ADVISOR: ASST. PROF. DR. RAVIWAN NIVATAPAN, PROF. PUANGSOI WORAKUL,
116 PP. ISBN 974-579-153-9

The purposes of this research were to study of the relationship between depression of pregnancy and puerperium. The others were to study factors of depression in pregnancy and puerperium at Chulalongkorn Hospital. Subjects in the study were the women who have become first pregnant. Reseacher track subjects at the end of the third trimester (36-40 weeks) and the first month postpartum (n = 161). Subjects were followed longitudinal and asked to complete the questionnaire during the first and last study (n = 156 = 96.89%). The measurement were questionnaires which divided two type:- the general data and the factors data related depression in preganancy and puerperium. The other was Center for Epidemiological Studies Depressive Symptomatology Scale (CES-D). The datas were analyzed in forms of percentage, standard deviation, Chi-square and Pearson product moment correlation.

It was found that:

1. There was statistically significant relationship in the level of 0.001 in depression of pregnancy and puerperium.
2. The factors of emotion and social were statistically significant relationship in the level of 0.05 in depression of pregnancy and puerperium.
3. The factors of physical, emotion and social were statistically significant relationship in the level of 0.05 in depression of pregnancy and puerperium.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา ..... สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติต ..... นารporn Chancai

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... รวิวาน นิวาตพาน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... ปวงสอ อรุณกุล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวีวรรณ นิวัตพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด รวมทั้งอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ได้ให้ความกรุณาให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนด้านการเงิน และคอยให้ กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้อง ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

นราภรณ์ ชาลชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	4
ขอบเขตจำกัดของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	7
แนวความคิดเกี่ยวกับระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ...	15
แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในระยะตั้งครรภ์ และระยะหลังคลอด	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
กลุ่มตัวอย่างประชากร	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผล	77
ข้อเสนอแนะ	82
เอกสารอ้างอิง	84
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	116

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	คำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายละเอียดส่วนตัว	43
2	คำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายละเอียดเกี่ยวกับคู่สมรส	45
3	คำร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพครอบครัว	47
4	อุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอด	49
5	อุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดจำแนกตาม รายละเอียดส่วนตัว	50
6	อุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดจำแนกตาม รายละเอียดเกี่ยวกับคู่สมรส	53
7	อุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดจำแนกตาม รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพครอบครัว	55
8	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอด ..	57
9	ปัจจัยด้านร่างกายที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์	58
10	ปัจจัยด้านอารมณ์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์.	59
11	ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะตั้งครรภ์ .	62
12	ปัจจัยด้านร่างกายที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะหลัง คลอด	66
13	ปัจจัยด้านอารมณ์ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะหลังคลอด	67
14	ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ในระยะหลังคลอด.	70